

Een stukje industriële archeologie van de Dender

DE SLUIS IN

HET GEMEENTEWAPEN VAN IDEGEM

Freddy DE CHOU

Op 4 augustus 1818 kreeg de gemeente Idegem van de Hoge Raad van de Adel een wapen, dat op 8 juni 1844 bij KB werd bekrachtigd: *In zilver een sluis van sabel staande op een grond van sinopel en in de top vergezeld van een gouden hoofdletter I; alles omringd door twee gebladerde takken in natuurlijke kleur, komende uit de grond*¹. Sabel en sinopel staan in de heraldische taal voor zwart en groen en zilver en goud worden doorgaans vervangen door wit en geel.

Het gemeentewapen is op de eerste plaats een blijk van waardering voor het landelijke Idegem met zijn vele meersen en bosaanplantingen. De blikvanger is echter de afbeelding van de sluis en om geen verwarring mogelijk te maken werd deze getooid met de hoofdletter I van Idegem. Er heerst immers al jaren een rivaliteit met de buurgemeente Grimminge over de juiste ligging van de sluis. De stuw links op de Dender ligt op het grondgebied Idegem en het sas rechts op dat van Grimminge, maar door de nabijheid van de dorpskom spreekt iedereen enkel over de *sluis van Idegem*.

Onlangs doken twee foto's op die dateren van voor de werken aan het sluizencomplex in 1876. Ze zijn gemaakt door de Geraardsbergse notaris en meermaals gelauwerde fotograaf Désiré Declercq². Uit deze afbeeldingen blijkt dat de sluis op het gemeentewapen van Idegem een schematische, maar getrouwe weergave is van de constructie.

De eerste foto werd stroomopwaarts genomen op de linkeroever van de Dender aan de zijde van

Diploma van 8 juni 1844 met de beschrijving van het gemeentewapen van Idegem waarop centraal de afbeelding van de sluis en de letter I van Idegem (Archief stad Geraardsbergen)

1. F. DE CHOU, *Wapen en Vlag van Geraardsbergen*, Geraardsbergen, 1987, p. 9.
2. Over deze fotograaf: M. VAN GYSEGEM, A. SCHREVER, *Notaris-fotograaf Désiré Declercq pictorialist-documentarist*, Geraardsbergen, 2000.

De oude sluis van Idegem gefotografeerd door notaris Désiré Declercq (ongedateerd)

Idegem. Aan de overzijde van de waterplas groeit op het eilandje op het grondgebied van Grimminge een weelderige oevervegetatie. De overdekte stuwsluis wordt geflankeerd door twee witgekalkte sluishuisjes (op het gemeentewapen voorgesteld als torens) onder een leien zadeldak. Daartussen bevinden zich twee afzonderlijke installaties waar de schotbalken met kettingen konden bediend worden, waarschijnlijk door middel van draaiwielen in de huisjes. Op het stenen blok in het midden van de stuw inspecteert de sluiswachter met strohoed het peil van de Dender. Met enkele kinderen en volwassenen op de loopbrug voor de schotbalken krijgt het geheel een idyllisch beeld.

De tweede foto werd stroomafwaarts eveneens van op de linker-oever tussen het groen genomen. Hij toont het forse verval van de Dender. Beide sluishuisjes, gebouwd op een zandstenen basis, blijken toegankelijk te zijn via een vierkante poort. De kinderen en enkele volwassenen hebben nu plaats genomen voor- en achteraan de omheining van de brug. Rechtsonder figureert een vrouw met mand. Was daar een openbare wasplaats voor de buurt?

De stuw van Idegem na het verdwijnen van de oude sluisgebouwen (ongedateerd)

Na de werken in 1876 verdwenen beide sluishuisjes. De draaiwielen voor de manuele bediening van de schotbalken van de twee stuwen kwamen daardoor in openlucht te staan. Na het opblazen van de sluis op 18 mei 1940 door het terugtrekkende Engelse leger, verdween hiermee een stukje industriële archeologie van de Dender.

Freddy De Chou
 freddy.de.chou@skynet.be